

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnak, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
 Egyes szám ára 5 kr. o. é.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlatter sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsvári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
 egész nagy iven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft o. é.
 kilencz hó 9 „ „
 félre 6 „ „
 évnegyedre 3 „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kolozsv. Közlöny“
 szerkesztősége.

Kolozsvár szervezkedése.

(A—A.) Kolozsvár szervezkedése márczius 22-én megkezdődött. Filep Sámuel, főispán ur ő méltósága, a mint már erről a közgyűlés egyértelműleg meg volt állapodva, a képviselőlet e nap d. u. 3 órára kihirdette, első tárgynak a szervezkedést kitűzte, a szervezési rendszabályok kinyomtatását jelentette, s így a gyűlés a tanácskozáshoz kezdett. Az 1871-dik évi XLII. t. cz. 22. §-sa értelmében a képviselőlet belől 5 tagu igazoló választmányt kellett választani, egy évre, melyhez a főispán harmat tetszés szerint és elnököt is nevezvén, együttes nyilvános ülésben új vizsgálat és kiigazítás alá vegyék az 1871-ben megállapított virilisek jegyzékét, azt a közgyűlésnek megerősítés végett indokolt jelentéssel adják be. Továbbá választani kellett a 27 és 38 §. értelmében szintén 5 tagu bíráló választmányt, a 38. §. szerint 3 évre, melynek elnöke a főispán, akadályoztatása esetében a polgármester, s melynek kötelessége a (kolozsvári négy) választó kerület választóit külön-külön betűrendben az országgyűlési képviselők választására jogosult polgárok utósó né-jegyzékéből összeállítani, a kik abból törvényes joguk mellőzésével kimaradtak, bevenni, a kik ily jog nélkül bementek, meghaltak, Kolozsvárról eltávoztak, joguk alapját elvesztették, kihagyni, s a jelenvaló helyzet törvényes és pártatlan megbírlása után, a választók ujonnan megállapított névjegyzékét a közgyűlésnek beadni a végre, hogy az a virilisek és választók ezen kiigazított jegyzékének alapján és azok törvényes eredményei szerint a bizottsági tag-választás napját kitűzze. Végre választani kellett a 34. §. értelmében Kolozsvár négy választó-kerületében a bizottsági tag-választás vezetésére egy-egy választási kiküldöttet, a ki meli az illető választó kerületi választók négy bizalmi ténit választanak, vagy ha e jogukkal nem élnek, az maga nevez ki ilyeket, s ezekkel végzi el a választást.

E három választmány, illetőleg bizottság és kiküldöttség megválasztása volt a közgyűlés első teendője. A szavazati láda már az asztalon volt, a közgyűlés népes, csöndes zaju, komoly hangulatu. Főispán ő méltósága kérdésül tette: egyszerre vagy külön-külön kíván-e szavazni a közgyűlés a három bizottságra? „Egyszerre“ lön az egyértelmű közgyűlési nyilatkozat. Így hát csak egy szavazatszedő bizottság kinevezése szükséges. „Csak egy“ — lön ismét az egyértelmű nyilatkozat. A szavazatszedő bizottság elnökévé — folytatja az elnök — kinevezem helybeli plebános és apát Lönhardt Ferencz ő méltóságát, tagokul: Fekete Pál, Galgóczy Károly, Bogdán István képviselő urakat, jegyzőül a szavazatok beadásaig a közgyűlési jegyzőt. A kinevezésen a közgyűlés megnyugodt. A bizottság a szavazati láda körébe gyűlt, a szavazó nevét nyilvánosan felkiáltották jegye ládába tételekor, mit a jegyző följegyzett. Kevés

idő mulva hallszik: „főispán Fülöp Sámuel!“ Erre egy tiltakozó hang keletkezett. „A törvény 22. §-a három tag és egy elnök szabad kinevezési jogot ad a főispánnak — ugymond — lehetlen, hogy szavazni is legyen joga.“ Erre a főispán ő méltósága azonnal kijelentette, hogy ebből discussiot támadni nem ohajtvá, szavazatát — a jogkérdés érintetlen hagyása mellett — be nem adottnak kéri tekinteni. Helyes, tapintatos eljárás — lön rá több oldalról a viszhang. Itt-ott a szavazati jegy érvényben hagyását kifejező szók hangzottak; de a főispán kimondott szava mellett maradt, a közgyűlés helyeslésével helybenhagyta s a választás teljes csendben folyt tovább. Bevégeztetvén a szavazás, néhány percnyi várakozás után a bizottság a mellékerembe vonult megbízatása teljesítésére. A képviselő-testület folyó tárgyai elintézéséhez kezdett.

Volt egy pár fontosabb tárgyalás is.

A helyben állomásozó cs. kir. katonaság a Fellegvárbán létező, veszélyes puszkaporos torony helyett újat — a váron kívül — akarván építtetni, kérte a tanács után a képviselőlet, hogy egy a mult évben munkálkodott bizottság e tárgyú jegyzőkönyve 7-ik pontja értelmében Koncz Dániel helybeli polgárnak a Fellegvár háta megett levő 3 holdnyi e czélra alkalmas, de a tanács jelentése szerint igen felemelt áru szántóföldjét szerezné meg. A képviselőlet egy bizottságot azzal az utasítással küldött ki, hogy igyekezzenek még más e czélra alkalmas helyet is találni, az iránt az illető katonai helyparancsnoksággal értekezzenek, s így a concurrentia segítségével vagy birja Koncz Dániel urat mérsékeltebb ár követelésére, vagy találjon illő áron más földet, s ennyiben a tisztelt katonai hatóságot czéljában segítse elő, a képviselő testülethez mindenesetre jelentést tevén. Az átirathan nincs érintve az építés ki által eszközölése, a város csak a toronynak való helyadásra kérétek fel, de oly jegyzőkönyvi megállapodás alapján, a miket a képviselőlet mostanig nem látott, tehát nem is tárgyal, el sem fogadott. Ily természetű ügyben azonban van már a képviselőletnek határozata, melylyel egybehangzólag kijelentette határozatilag, hogy a helykiválasztás és mérsékelt áron való megszerkezhetőség közvetítésén kívül egyébbre városunk községét kötelezettek s kötelezhetőnek nem látja, biztosait tehát csak is erre küldi ki.

Koród, Kolozsvár volt urbéres birtokát képező községnek iskolaépítésre a város ottani erdejéből a kívánt fa-mennyiség az erdősz felügyelete s személyes felelőssége alatt megadatott.

Matkási Antallal szemben haszonbérhátráléki ügyben folyt és két törvényszéken elveszett perünk tovább nem folytatása a jogügyi szakosztály kihallgatása után meghatározottat, a követelések sorából a per tárgyát képezett összeg kitörültenni rendeltett.

Berei Elek haszonbérnöknek a vasut számára a bérlet tárgyából elfoglalt bérkerész vételára és a haszonbér aránya szerinti bér-relatio engedélyeztetett, az illető adórészlet levonása után.

Bagdi István városi írnoknak rendkívüli szolgálataért 50 ft jutalom szavaztatott meg.

Frits Albert volt városi törvényszéki tanácsosnak tíz éven feljüli szolgálata után, végkielégítésül egy évi 1000 frtot tevő fizetése kiadni rendeltett.

Puskás Ferencz 1867-ben városi hivatalából kiesett tisztviselőnek méltányossági tekintetéből azon évi fizetése aránya szerint — a szolgálatai okiratok újabb nyomós átvizsgálása után — egy átalányösszegnek ajánlathozása egy kiküldött bizottságra bízott.

A míg ezek lefolytak, a szervezkedő bizottság munkájával elkészülvén, jelentette, hogy a szavazatok száma 71 volt, az igazoló választ-

mányba szavazattöbbséget nyertek: Fekete Pál, Simon Elek, Krémer Ferencz, Ürmösi Sámuel, Tauffer Ferencz; a bíráló bizottságba: Tamási Sándor, Jakab Elek, Biasini Domokos, Papp Miklós és Bogdán István; a választási kiküldöttségre: a középvezetési sat. választókerületben Simon Elek, a kétvízközben sat. Olasz Károly, az óváriban sat. Galgóczi Károly, a monostorutcaiban sat. Wolf János.

Főispán ő méltósága a szavazattöbbséget nyerteket megválasztottaknak nyilatkoztatván, a maga részéről, a törvényben megadott jogánál fogva az igazoló választmányba tagokká kinevezte: Szász Gerő, Demeter Károly és Kállay Lajos képviselő urakat, elnökké idősb gróf Bethlen János urat.

Ezután indítványoztatott a választás napja kitűzése; azonban több oldalról való felszólalás és a törvény szellemének felfejtése után az lett a határozat, hogy a képviselőtestület most egyebet nem tehet, mint azt, hogy a megválasztva levő igazoló bizottságot utasítja arra, hogy az 1870-ki adófizetési viszonyok szerint megállapítva volts a magas b. ü. minisztériumtól is helybenhagyott, de az év lefolyása alatt a szervezés meg nem történte miatt gyakorlatba nem vehetett virilisek jegyzékét vegye új vizsgálat alá, a kihaltak, eltávoztak, vagyonukban netalan alásülyedtek helyére mást, jelöljen ki, az adófizetési erejökben emelkedetteket sorozza be s azok jegyzékét a 22. §. értelmében a legközelebbi idő alatt elkészítvén, indokolt jelentéssel terjessze a közgyűlés elé. Csak ezután kezdheti meg a 30. §. világos rendelete értelmében a második vagyis a bíráló bizottság feladatának teljesítését, t. i. a választók kiigazított jegyzékének elkészítését és közgyűlés elé terjesztését.

Ez határozattá lett azon kijelentéssel, hogy a virilisek névjegyzéke a törvény értelmében az 1872-ik év végén volt adófizetési kimutatások szerint lesz megállapítandó.

Ezután a gyűlés eloszlott.

Világkiállítás.

Ertesítés.

40 sz. — 1873. e. v. f. Vonatkozással f. hó 6-ról keltezett értesítemre, bátor vagyok a t. kiállító urakat figyelmeztetni, miszerint a világkiállításra szánt tárgyak beszolgáltatásának határideje legközelebb lejár.

Felkérem ennél fogva a t. kiállítókat, sziveskedjenek f. hó 25-től legkésőbb 28-ig tárgyaikat csomagolásra készen a megfelelő ládával együtt hozzám beszolgáltatni. A tárgyak általam számba vétetnek és nyugtáztatnak, továbbá jelenlétemben csomagoltatnak és a ládák a megfelelő jegyzék-, címlapok és szalagokkal ellátatnak.

Ha a t. kiállító urak bármilyen okból tárgyaikat otthon akarják csomagolni — sziveskedjenek a kellő utasítás és nyomtatványok elnyerése végett mielebb hozzám fordulni. A zártan átadott ládákat, mint ilyeneket nyugtatni fogom ugyan, azonban az állítólag bennük foglaltakért felelősséget nem vállalhatók.

Mártius 28-án tul sem tárgyakat, sem csomagolt ládákat el nem fogadhatok.

Kolozsvárt, 1873 martius hó 24-én.

Gamauf Vilmos,
 erdélyi világkiállítási felügyelő.

Legújabb táviratok.

Zágráb, mártius 22. A tartományi kormány Pozsega, Károlyváros, Kreutz, Varasd sz. kir. városban a községtanács és tisztviselők újabb választását elrendelte, és e célból ki is nevezte a kormánybiztosokat.

Lapunk közelebbi száma a mai szent ünnep miatt szerdán jelenik meg.

Páris, mártius 22. A centrum a nemzetgyűlés főelosztásának kérdését tárgyalta, mindegyik szónok a mellett volt, hogy a főelosztás 1874 mártius havában következzen be.

Bécs, mart. 22. A képviselőház elfogadta a megintési eljárásra vonatkozó tvjavaslatot, valamint azon indítványt is, hogy e törvény hatálya Bukovinára és Dalmatiára nem terjed ki.

Bukurest, mart. 22. A kamara 72 szóval 26 ellen megszavazta a nemzeti hitelbankra vonatkozó törvényt. A kormány sürgeté a kamarában a Giurgovónál építendő dunai vashid tervének megszavazását.

Belgrád mart. 22. A német császár születésnapja alkalmából az evang. templomban ünnepélyes isteni tisztelet után a német képviselő a diplomatai testület-, a szerb kormány tagjai- és a fejedelem képviselőinek szerencsekívánatait fogadta.

Berlin, mart. 22. A német francia kivonulás szerződés megerősítési okmányai ma délután cseréltettek ki.

London, marcius 22. Az eszközleendő építési változtatások miatt ma nem volt a börze nyitva.

A naszódi erdőkről.

1851-ben a felosztás alkalmával az akkori kormány felhasználva az ostromállapotot, reá tette egyelőre kezeit minden pénztárákra, u. m. jövedéki, ruházati s még a községi iskolai alapokra is, azon kívül az iskolák, valamint minden katonatiszti szállás épületeire, de csakis felügyeleti czímmel, a végleges rendezésig, a földbirtokot azonban még az ostromállapot korában és paizsa alatt sem merte bántani, hanem azt meghagyta in statu quo a volt szélbéli katonák, községek, iskolák, egyházak és alapok birtokában, és ez így maradt 10 évig 1861-ig, a mikor is aug. 27-kén kelt legfelsőbb elhatározással Bécsben bizonyos vezérelvek mondatnak ki, melyek szerint lettek volna véglegesen elintézendők a felosztott erdélyi két román ezred területén minden birtok- és alapok kérdései, és az ezek szerinti határozatok hozatalára két önálló külön bizottság neveztetett ki, még pedig 1861-ben az alkotmány visszaállítása után, de mindkettő alkotmányellenesen állítottat fel, és hazánk minden törvényei szerint alkotmány- és törvényellenes egyénekből állítatván össze, még pedig az egyik Bécsben, a visszafoglalt havasok természete felett, a másik Naszódon, a többi különböző birtokkérdések felett itélendő, az első tagjai közt voltak bécsi pénzügyminiszeri tanácsosok és rendelkezés alatti cs. kir. hivatalnokok, a másik állott 3 tagból, még pedig egy tábornokból, egy cs. kir. pénzügyi kerületi igazgatóból és egy rendelkezési cs. kir. helytartósági tanácsosból.

Ezek voltak hivatva a fennebb már említett, a lehető legbonyolultabb csomók megoldására, s hiszem azon okból neveztetett elnökül épen egy tábornok, hogy a mit törvényesen meg nem oldhat, oldjon meg karddal, oda mutat egyébaránt azon körülmény is, hogy abban az időben, mikor a második helyen említett bizottság helyt Naszódvidéken csaknem állandóul tartatott Naszódvidéken executioul egy-két század katonaság, egy más régebben ugyan csak hatalomszóval intézett Nepos és Pinták név alatt ismeretes birtokháborítási kérdés ürügye alatt, de inkább hiszem hogy: mementó-ért!!

Az 1861-ben megállított vezérelvekben az ugynevezett „jövédéki“ alap“ érintetlenül hagyatik hanem kimondatik, miszerint Naszódvidék azon községei, melyek a „militarisatio“ előtt szabadok

vollak (összesen 29) vissza kapják a kisebb királyi haszonvételeket, jura regalia minora, melyek pedig a militarizáció előtt jobbágy községek voltak, (összesen 15) maradjanak azon állapotban, mint voltak a katonai rendszer alatt, tudniillik a központi katonai számlától osztálynak 1862 évi január 21-én kelt 17657. — 1861 szám alatti nyilatkozata szerint, hogy a jövedéki pénzalap szolgáljon mivelődési és más közjavak előmozdítására, de csak Naszódvidék területén, fennhagyatván ő felségének határozni azon alapok jövő elhivatásáról, t. i. hogy felosztassanak-e a községek közt, vagy pedig művelődési célokra fenntartásának?

Ezen, eszerinti elhatározásból egy csomó követelés fejlődött, az utóljára említett 15 község azon követeléssel állott, hogy miután ők a militarizáció alkalmával b. e. Maria Theresia patense által a jobbágyi állapotból kivették, a lakosok szabadokká (libertinusokká) a községek szabad katonai községekké emeltettek, s a Rodnavölgyiekkel mindenben hasonló sorsba helyeztetek, miután a kisebb regale jövedelmek az egész ezred területén ugyancsak b. e. Mária Theresia császárnő által commassáltattak a jövedéki pénz alapba, s annak jövedelme az egész ezred lakossága érdekei előmozdítására rendeltetett, s ez volt rendeltetése csaknem egy század alatt, tehát kapják meg ők is a kisebb regale jövedelmeket, míg ellenben a 31 volt szabad község pedig azt követelte, hogy miután elismertették, hogy a kisebb regale jövedelmek őket illették és csak hatalmi uton vették el tőlük, kapják ki a jövedéki alapból őket illető pénzkészletet a szerint, a mint az találtattott a katonai rendszer felosztásakor, s kapják meg az államkincstár által időközben 1851-től 1861-ig azokból, valamint minden területén találtató katonatiszti épületekből 1851—1861-ig huzott jövedelmeket, s a katonai kormány által elidegenített feles községi vagyont, milyen a Dombháti fürdőintézet és korcsmárlási jog, valamint a kosnai korcsmárlási jog stb. stb.

A községek földbirtokára nézve pedig két különböző, s egymással ellenkező elv mondatott ki, t. i., hogy a vidék azon községeiben, melyek a militarizáció előtt is szabadok voltak, tartassék fenn az 1851-ki status quo, tehát tartassanak meg minden 90 évek alatt történt birtok rendezések, melyekkel tőlük feles ős birtokrészek elvették, míg ellenben azon községekben (összesen 15) a borgoi és monori járásban menjenek hátra 90 évvel, és állíttassék vissza az 1765. előtti birtok viszony t. i. az urbériség, és minden községi vagyon, a mi a militarizáció előtt majorsági birtok volt, menjen át az állam birtokába, az urbéri szolgálatom rendezési joga fenntartása mellett, a katonatiszti szállásokra kimondatott, hogy a melyekre a községeknek községi iskolai, vagy egyházi célokra szükségek lesz, azok nekik ingyen fognak átengedtetni.

Ezen vezérelvek alapján a Naszódon egy tábornok elnöksége alatt működött bizottság a kapott utasításain is túl menve, a vidék egész területén találtatott katonatiszti épületeket a főiskolával együtt, valamint a volt szabad községek határaitban találtató havasok közül egy párt, állam vagyonnak nyilatkoztatta, azon okból, mert azok 1851-ben nem találtattak titlilegesen és természetben a községek használatában, minthogy a katonai tisztai szállásokban ezek laktak, azon egy pár havas közül pedig az egyik, mintegy 3000 hold az illető tulajdonos községek beléegyezésével ki volt adva haszonbérbe 30 évre a rodnai királyi bányászatnak, a másik pedig, mintegy ezer hold egy fakereskedőnek talán 6 évre, de történetesen az 1851-dik év éppén azon 6 esztendőbe adott, iskolai célokra pedig csak 5 olyan szállás adatott, melyekben történetesen 1851-ben iskolák és tanítók találtattak.

A borgoi és monori járásokban, a hol a militarizáció előtt nagybárá jobbágy községek voltak, ezek birtokának nagy része mintegy 56 ezer hold állami állodialis erdőnek határozatott, azon kikötéssel, hogy a lakosok illetősége, az élvezett haszon arányában ki szakasztandó, revindicált havasak közül pedig minjegy huszonöt ezer hold a gróf és báró Kemény családnak ítéltetett, természetesen kiszakasztandóan.

Mindezen határozatok hozattak annak ellenére hogy az említett földbirtokok 1796. óta a községekre voltak átruházva telekkönyvileg s az óta azon községek lakói kizárólagosan és megszorítatlanul használták, mint legelőt, faizták számtalan

fűrészmalmaik termékeivel, zsindey, szita, kéreg, tekenyő, talpa s. t. b. készítményekkel kereskedtek, minthogy nagyobb része csak ezekből élt, a katonai hatóságnak csak adminisztratív joga és kötelessége volt, hogy az erdőségi rendszabály megtartassék, mely rendszabály a községek képviselői által készítették, s küldetett fel megerősítés végett, mi 1824-ben meg is történt, visszavételével a katonai kormány azon javallatának, hogy ide is behozassék a horváthországi erdőtörvény.

1851-én innen pedig mindazon területekért a községek fizették folytonosan, nemcsak a királyi és községi adót, de az egyenértékűt (aequivalent) is.

A már fennebb említett s több más határozatok ellen, úgy az egyes, mind az összes volt katonaközségek és Naszód központi iskolai lap igazgatóság okakodtak, folyamodásokat jelentettek ő felségéhez, felkérték a már felosztott erdélyi királyi kormányzók törvényes pártfogását, mint a kinek melőzésével, s úgy szólva háta megett folytak a már többször jelzett intézkedések, megmutattatt, hogy a fennebbi határozatok nem csak törvényellenesek és igazságtalanok, de azok nagyobb része executióba sem vehető a nélkül, egy felől, hogy úgy a községek mind az egyesek egymással hajba ne kerekedjenek, mert ha azon határozatok alapján az egyik község elesett volna egy darab revindicált havastól, a mi a báró és gróf Kemény családnak volt átadandó, ő viszont követelte volna visszaadását azon ős havasi birtokának, a mi a tagosítás alkalmával a fenállott katonai kormány által elvett tőle 1770 és 1796-ban és a miért kapta azon havas részt, mi a határozatok szerint elveendő lett volna tőle, a mi 60—70 év után csaknem lehetetlen lett volna, a mellett a militarizált volt jobbágy községeknek is 1770-ben az erdők nem adtak tulajdonába és nem tábláztattak oly feltétellel, hogy azok valaha visszavéthessenek, és a jobbágyokra felállítandó urbéri rendezési elvek szerint rendeztessenek a katonai népek örökös joggal átengedett havasi birtokok.

A mellett azon családok, kiktől hatalom szóval kárpótás nélkül vették el a telkek katonatiszti szállások építésére, most visszakövetelték a telkeket s. t. b. de más felől az összesített kisebb regalék jövedelme az ugynevezett „jövedéki alap”, sem azért összesítették, hogy az valaha a korona által confiscálthassék az állam számára, hanem hogy örök időkre Naszódvidéken közmivelődési célokra szolgáljon, a minthogy így fogták azt fel nem csak a fennebb említett főkatonai központi számlától hivatal, hanem magok a Naszód volt határőrök is, kik 1861-ben mindnyájan, azok is, kik azokat a községek számára visszakapták, közmivelődési célokra adományozták örök időkre.

A városi kövezet ügyében.

Kolozsvár mart. 23.

A városi képviselő marcz. 19-ki közgyűlésében a belvárosban új járda-készítést határozott gránitból, egyszersmind bizottságot küldött ki oly utasítással; hogy a szerződést kösse meg s gondoskodjék arról mikép a munka gyorsan és jól végeztessek; továbbá hogy a külvárosban külmagyar-, közép- és monostorutczában is vizsgálja meg a kövezetet s arról adjon jelentést.

Melyik városi polgár ne örvendene a képviselőt e határozatának? Bizony ideje volt már városunk csinosodását egy jobb járdával előmozdítani. Ideje volt a járőkeket a sok tócsakerülés által okozott bosszúságtól megmenteni. Ideje volt annyi kárba vészett kiadás, haszontalan kísérlet után elvégre oly tervet fogadni el, mely jó és tartós járdát ígér a belvárosnak.

Azonban bár mennyire örvendhetünk is a járdára vonatkozó határozatnak, lehetlen sajnálkozás nélkül hagynunk a bizottságnak adott utasítás utolsó felét. Miért csupán három külvárosi utcában vizsgálni meg a kövezetet? Hát a többi külvárosi utca mind rendben van? Dehogy! Ha katonai szállásokról, ha adó vagy városi rovat behajtásáról van szó, akkor bizony több utcát ismernek az illetők; de ha kövezésről foly a tanácskozás, akkor azokat szépen kifelejt a képviselő. Uram, ez önként nem igazság.

Nem igazság az, hogy akkor, midőn a belváron gránit-járda az összes polgárság filléreiből rakatik, egyes részei a városnak kövezet hiányában bele sülyednek a sárba még oly száraz évszakokban is, milyen volt a múlt őszi és a jelen tavaszi. Tessék csak bejárni, megnézni a külváros részek. Többi utcáit is. Ott van például a kül-farkas- és

pata-utca feneketlen sárral. Ott van az egész kétvizközi tized, — egyetlen egy teljesen kövezett utcája nincs. A mit az ősszel tettek ottan, az megjár szemfényvesztésnek, elodázásnak, de nem nevezhető rendes kövezésnek; ástak sáncokat az utcák egyik oldalán, vittek kevés kavicsot a vészett helyekre; ebből áll az egész. Ott van Hidelvén az új-utca, két évi kövezési munka után se járható egészben.

De ki győzné mind előszámlálni a hiányt. Tény az, hogy a külvárosok utcáira nagyon kevés gond van fordítva. Ez ellenkezik az osztó igazsággal. Jövőre nem maradhat így.

Szokták mondani, hogy türelem; rendre-rendre meg lesz. Erre mi azt mondhatjuk, hogy ily rend mellett azokra soha se kerül a rend. Tudjuk azt is, ha nem is mondanák, hogy nincs pénz mindannyira. De ez nem elháríthatlan akadály. Miként Sz. D. képviselő ur javasla, vegyen fel a város kölcsönt. Inkább kölcsön a nyakunkon, mint örökös szemét vagy sár a lábaink alatt. Városunk csinosodásának, anyagi emelkedésének legelső kelése az utcák rendezése, kövezése. E nélkül nincs emelkedés.

Jó lett volna azt figyelembe venni a képviselőnek, midőn a belvárosi új járdáról s egy pár külvárosi utca kövezetének megvizsgálásáról határozott. Hisszük, hogy az új képviselőt figyelmesebb, igazságosabb lesz.

Kerkapoly K. pénzügyér beszéde

a képv. ház mart. 18-ki ülésében.

(Folytatás.)

Nem a földadótól kérünk tehát valamit a személykereseti adó címén, hanem kérünk a keresetből, kérünk attól a tőkéből, a mely eddig még nem adóztatott meg, mivel nem adatott bérbe, nem adatott kölcsön, kérünk a személyes munkától és a tőkéből. Hogy e tőke nagyobb a nagyobb birtoknál, az tagadhatatlan. (Halljuk!) Hogy nagyobb tőke után többet fizethet az illető, azt sem lehet kétségbe vonni. Nem állítom én, hogy ezen elv következtében, helyesen van itt keresztül-vive, hanem igenis vitatom az alapeszme fenforrását, a melynek értékesítésére annak idejében majd gondot kell fordítani.

A t. képviselő ur nagyon hangsúlyozta, hogy kár mi nálunk az összes direct adókra ilyen közvetett formában, kereseti adó címen, még egy további terhet róni, miután nálunk úgy is példátlanul magasak az indirect adók, s ezen példátlanságnak bebizonyítására különböző országok tételeit idézte fel. Én nem állítom, hogy a mi a direct adóteleink nem igen magasak, hanem azt állítom, hogy ellenükbe érvelni egyéb országok példájából nem lehet. Ellenükbe én csak egy érvelést fogadhatok el, ha a mi viszonyainknak nem megfelelően magasak; mert ha a mi viszonyaink megfelelő magassággal bírnak, ha sehol a világon másutt ily magasak nem is lennének, helyeseknek tartom őket; mert minden embernek a maga testére kell szabni a ruhát és nem máséra.

Vegyük például az Angliával történt összehasonlítást. Én nem tehetek róla, de mindig csudálkozásra kelt, ha himet akarunk varrai, mi per eminentiam földmivelő ország alig valami kis iparral, alig valami kereskedelemmel, alig valami kis ingó tőkével, egy oly országról, a mely per eminentiam az, a mely a világkereskedelmet dominálja, a melynek insularis helyzete van, a mivel mi nem csak, hogy nem bírnak, hanem külön vámterületet sem képezünk. Ily körülmények között varrunk mi himet Angliáról, mely magukból a váموkból 22 millió font sterlinget vesz be? a mi összes közjöveldelmeinek szintén egy harmadrészt teszi. Az incommensurabilis dolgokat nem lehet egymással összemérni. Hisz az lehetetlen, hogy mi indirect utakon vegyünk be annyit, mint a mennyit bevesz a gazdag gyárparral, a kifejlett kereskedelemmel bíró Anglia. De még ha erre nem is tekintek, Angliának összes szervezete, közigazgatási gépezete, a melynek aztán megfelelő adórendszere, oly annyira elűtő a miénktől, hogy összehasonlítást csak ezen különbözetei kiegyenlítése után szabad tenni. Helytelen volna az is, ha számításon kívül hagynók pl. az összes kommunal adókat, a melyek a közigazgatásnak majdnem minden szükségletét fedezik, a szegényszállásokat stb. és az ennek kulcsa szerint kivetett egyéb adminisztratív költségeket, a melyek szintén körülbelül annyira, sőt többre mennek, mint a t. képviselő ur által megengedett direct adók.

Viszont, ha Francziországra térek, a t. képviselő ur ismételve hangsúlyozta, hogy Franciaországban előbb is csak 18%-ot tettek a direct adók, s hogy most a roppant mérvű adófelemelésekkel, a melyek által 480 millió frankkal szaporodtak a bevételek: az adók 12%-ra szállottak alá, miután semmi direct adó nem emeltetett. Ha a lényegre tekintjük, és nem a formát, azt állítom, hogy a direct adók is emelkedtek. Én például azt hiszem, hogy az ur használatára álló kocsiakra és lovakra kivetett adó direct adó, mert az ő birtokára vetteti ki. A kocsi, a ló épen úgy birtok, mint a ház, mint a kert, mint az ingó tőke, mintha az capitális volna, a melyen vásároltatt. Azután úgy tudom, hogy épen most az újabb felemelés által megadóztatják a hypothekális kölcsönöket is. A tőkeadó én eddig még mindig direct adónak tekintem. Francziországnak megadóztatják az értékpapírok után nyert jövedelmet is, sőt még a commandit társulatok által kezelt összegek jövedelmét is.

Ha a formát nézzük, ha azt látjuk, hogy a részvény-, illetőleg a kommunális társulatok igazgatóságai köteleztettek az adó megfizetésére; ha azt nézzük, hogy az adós köteleztetik a hitelező adójának beszedésére, akkor nem egyenesen veszik el ugyan az illetőktől az adót, de az körülbelül oly dolog, mintha a földtulajdonos adóját a tisztartójától szednék be. A ki kezeli az értéket, az fizeti az azon érték után fizetendő adót. Mindezek direct adók. A számításról, a felfogástól e tekintetben nagyon sok függ. Mindezen azonban keveset bizonyít. Előtte az bizonyít, megfelelnek-e adóviszonyaink a mi szociális, társadalmi és ökonomikus viszonyainknak, igen vagy nem? Ha megfelelnek, helyesek, — ha sehol a világon nincs is rájuk példa.

No már felhívom a t. házat magát bíról, hogy Magyarországon mi ad a közállapotnak — azt lehet mondani — jellemzetet, színezetet, mi teszi azt jóvá vagy rosszra? Vajjon az-e, hogy az ipar Magyarországon diszlik-e, hogy a kereskedés vesz-e egy kis lendületet? Es eddig úgy tudtam, hogy ha jól megy a gazda ember sorsa, ha van termés és van a termésnek ára, akkor diszlik minden; ha nincs Magyarországon termés, vagy nincs a termésnek ára, akkor megakad minden. Jele az, hogy ez ország összes oeconomicai tevékenysége a földmivelésen nyugszik. Az itt a földolog; és mivel ez az adózásnál is a földolog: azt lehet megadóztatni, a mi van; a mi nincs, azt semmi ország nem tudja megadóztatni. Mi nem adóztathatjuk meg az ingó tőkét, mi nem adóztathatjuk meg nagy mértékben az ipart, kereskedést, mert nincs.

Ha e tekintetben nekem kételyeim lettek volna, Lónyay t. képv. ur előadásából az ellenkezőről győződtem volna meg.

A t. képviselő ur a többek közt mutogatván, miért nem szabad a földbirtokost, legyen az kicsiny vagy nagy, tovább terhelni, e thesis mellett oly érveket hozott fel, a melyek véleményem szerint sokkal messzebb visznek, mint ő akarná. Azt mondja: kimélni kell azt az osztályt, mely a nemzet nagy többségét teszi, mert két millióra megy e földbirtokosok családjainak száma. Már kérem, ha a nagy többséget, a két millió családot, családunkint 5 személyt véve, tehát a tíz millió embert akarjuk kimélni, mi következnék abból? az, hogy a másik öt millióra hárítsuk át a terhet. De megbirja-e ez a terhet? Azt hiszem, nem. Annál kevésbé bírja meg, mert az a magas, személyes munkásságával vagyon és csekély tőke segítségével keresi meg a maga életmért, míg a földbirtokost egyszersmind a föld termő ereje is gyámolítja; neki rendelkezésére áll ezen természeti alap is. Ez az egy,

Azt mondja azután a t. képviselő ur: a földbirtokos az, a ki terhet nem hárítja át másra és a ki objectumát el nem vonhatja az adózás alól; tehát azért kiméltessék meg.

Mily csodálatosan változtak az idők! A physiokraták virágzásának idejében az a tan lón hirdette, hogy csak a földet kell megadóztatni, mert miután minden ember a föld terményeiből él és így kénytelen ily terményeket venni azon áron, a hogy kapja, tehát a földbirtokos átháríthatja az összes adót a fogyasztókra. Ma azt mondjuk: minden ember át tudja hárítani adóját, csak a földbirtokos nem. Rövid idő alatt tőkéletesen fejére állítottuk a pyramist.

Én azt állítom, sem az egyik, sem a másik nem egészen helyes. A kínálat és a kereset törvé-

nye uralkodó a világon mindenütt. Ha a földművelés által produkált termények után nagy a kereset, átháríthatja a földbirtokos adóját a fogyasztókra, mert ezek kénytelenek megadni a követelt árt; ha az ellenkező esett áll be, akkor nem háríthatja át, mert ha ott van az áru és nem adhatja el, az rajta marad.

De ha azt hisszük, hogy ez csak a földbirtokosra, a földterményeire áll, nagyon csalódunk. A t. képviselő ur ezt mondja: hogy ha a szesz- vagy cukor-gyáripar adóját fölemeljük, miután ez az egész monarchiában egyenletesen történik s a vám-vonalakkal védetünk: a gyáros át fogja hárítani adóját a consumensekre. Tagadom, merőben tagadom. A szesz-ipar csakugy, mint a cukor-ipar, az egész monarchiában sokkal nagyobb fejlődési fokot ért el, mintsem fel akarnók emésztetni és megitatni az egész monarchia szesz-productumait a monarchia határain belül. Annak lét-feltétele az export, a kivitel, és hogy ha felemeljük az adóját, védhetjük ide benn vámvonallal, de nem tesszük versenyképessé a vámhatáron kívül. Ha pedig nem lesz versenyképes kívülre, megmarad ide benn és miután a producensnek nincs kimeríthetetlen kasszája, ha lejárnak a váltói, ha pénzre van szüksége, kénytelen lesz termékét eladni azon az áron, a melyet érte adnak. Nem áll tehát föltétlenül az, hogy átháríthatja ez az adó a fogyasztókra. (Helyeslés.) Végre ily körülmények között ő is elérkezik oda, hogy nem tud tovább producálni, ezt pedig megérzi az a gazda is, a kinek kukuriczáját nem veszi meg szesznek. (Tetszés.) Ezen dolgokat jó lesz komolyan meggondolni azért, mert különben furcsa thesisekre jutunk velök. Ha mi a sarjadozó iparral akarjuk az ország terheit vitetni ez véleményem szerint éppen fordított eljárás azzal, a mi a helyes.

(Vége következik.)

Külföldi hírek.

Páris, március 21. A centrum azon indítványt akarja beterjesztetni a nemzetgyűlés elé, hogy Thiers élethossziglan köztársasági elnöknek választassék.

A „Pays,” szerint a bonapartista párt erőlyes hadjáratot fog kezdeni a napoleoni restauráció mellett, mihelyt a németek odahagyandják Franciaországot.

A francia hadseregvezetetre vonatkozólag a hadügyminiszter 22 pontból álló törvényjavaslatot készített. E szerint a francia véderő szárazföldi és tengerészeti csapatokból áll. A szárazföldi véderő ismét a rendes hadseregbe, a honvédségre és a háború idején szervezendő önkéntesekre oszlik. Csak a honvédségre van a territorialis elv alkalmazva; a hadsereg az egész országból vegyesen ujonczoztatik. Két gyalog ezred egy dandárt, két dandár és egy vadászszázalój egy hadosztályt s három hadosztály egy hadtestet képez. A hadtesteket már béke idején minden szükséges hadianyaggal és készlettel el kell látni. Az álló hadseregben van 144 gyalogezred s minden ezredben három küzdő és egy depot zászlalój, — 36 gyalog vadászszázalój, 72 lovas ezred, 40 tüzérezred és 4 mérnökeezred stb. Háború idején a kényszer eladás kimondatik a lovakra, öszvérekre és kocsikra nézve; a vaspályák minden készlete és személyzete is a kormány rendelkezése alá helyeztetik. A tábori távíró szolgálatot a tábornok egy osztálya végzi. Egészben véve a franczi törvényjavaslat szigoruan ragaszkodik az ide vonatkozó német határozatokhoz.

Madrid, mart. 21. Figueras ma estére váratik A radikálisok határozott magatartást tanusítanak. Holnap alkalmasint kitör a válság.

A hivatalos lap megerősíti azon közlést, hogy Dorregaray s több más carlisták a francia határ közelében megverettek. A carlisták több mint 100 sebesültet vesztettek. Ugyancsak a hivatalos lap jelenti, hogy a carlistáknak Alsasua elleni támadása visszaveretett.

Florenz, marc. 21. Az orosz császárné gyermekeivel és kíséretével Rómába utazott. A császárnét a vasutjag Maria nagyhercegnő és az olasz király kísérték el.

Szt.-Pétervárról 20-ról jelentik, a császár elnöklété alatti kat. értekezletek a mult héten megnyitattak. Az általános védkötelezettség behozatala fölötti tanácskozások csak e hó végén kezdetnek meg. A német császár jelenléte alatt kat. diszelgéseken kívül a téli palotában egy nagy táncvigalom, s a nagy színházban egy diszeladás is vannak kiállításba véve.

Odessa, marc. 21. A khivai hadsereg az orosz határhoz közeledik, s az ijedelem nagy. A középázsiaiak tudolnak a vallás oltalmára gyűlt hadak soraiba.

Odessa, mart. 21. Közép-Ázsiából rosz hírek: az orosz határokra 40,000 khivai harcos

őszpontosult, rémület mindenfelé Orenburgig. Közép-Ázsiában hadsereget toborzanak egy vallási bosszuhadjáratra; Oroszországnak sietni kell az operatívokkal, különben nagy csapást szenved.

Konstantinápoly, marc. 21. A szultánnak tegnap leánya született. — Ignatieff orosz követ tegnap egy jegyzőkönyvet írt alá, melynek értelmében az orosz alattvalóknak azon jog adatik, hogy Törökországban ingatlan vagyont szerezhessenek. Ezen jegyzőkönyv a többi külföldieknek is ad oly engedményeket, melyek az 1866-ban más hatalmakkal aláírt jegyzőkönyvekben nem adattak meg; ezen hatalmak azonban leginkább kedvezményezett nemzeteknek megadott előnyöket a maguk számára is kiköthetik.

New-Yorkból 20-áról távirják: A cubai felkelők megtámadták Barajal városát. Még más harcok is történtek, miknek eredménye még eddig ismeretlen.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, március 24-én.

— **T. olvasóinkat kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék**

— **Gizella főhercegnő egybekeléséhez.** Egy lengyel lap szerint több galicziái főnemes megakarja vásárolni Brandt müncheni festész nagy képét, a „török csata Bécs mellett”, mely jelenleg a bécsi múzeum helyiségében van kiállítva és azt Gizella főhercegnőnek egybekelésé alkalmából ajándékolni akarják felajánlani. A képért 25.000 frtot kérnek.

— **A képviselőház** mart. 22-iki ülésében a Ferencz-csatorna javára a kincstár által ujabbi két millió kilenc ezer forint elvállalása volt napirenden. E két millió elvállalása fejében az állam egyenértékűt nyer a vállaltól az ottani kincstári birtokok öntözése s vízmentesítése, illetőleg magasabb áron bérbevétele útján; de kétes, vajjon nem ujlhatnak-e meg ismét e téren a kincstár iránt támasztott igények; kivált miután az állam e vállalat sikerét mindenesetre biztosítva látni ohajtja. Kerkapoly nyomós érvelésén túl legnagyobb befolyással volt a határozatra Deák Ferencz fölszólalása, ki e vállalat gyámolítását annál méltóbbnak nyilvánította, mert az országnak nem lehet érdekében, hogy a tőke magyarországi vállalatoknál kárt szenvedjen. — A ház 114 szavazattal elfogadta a javaslatot 93 ellenében.

— **Közügyülés.** A lövölde alakuló közgyűlése vasárnap d. e. folyt le a városház nagytermében, körülbelül 60 résztvevő jelenlétében. A gyűlést m. Páll S. ur nyitotta meg. Előadta röviden mindazt, mi eddig a lövölde érdekében tételt; egyuttal a gyűlés vezetésére egy elnöknek s egy jegyzőnek megválasztását ajánlta. Filep Samuel ömlga indítványára közfelkiáltással elnöknek: Páll Sándor, jegyzőnek: Moricz István választattak meg.

Elnök felszólítására Haller K. jelentést tesz a kiküldött bizottság nevében s okadatolja miért ajánlja a Zimmermannféle tervet a Tompaféle ellenében, — mert nemcsak kevesebbe kerül 10 ezer forinttal, de czélszerűbb berendezéssel is bír. A közgyűlés ezt el is fogadja a bizottság által kitett módosításokkal együtt. — Filep S. erre az alapszabályokat készítő bizottság nevében jelenti hogy az alapszabályok készek. Moricz István azonnal felolvassa. Ennek pontonkinti megvitatása vette igénybe a gyűlés idejének nagy részét. Miután a közgyűlés némi módosításokkal ezt is elfogadta, Páll Sándor jelenti, hogy az alapszabályok 2 példányban letisztáztatván, egy ideigl. bizottságot kellene választani, mely azt megerősítés végett terjeszse a miniszteriumhoz; e bizottságnak legyen feladata a lövölde ügyeit intézni, az építkezések végrehajtását is gondozni. A közgyűlés e bizottságot Páll S. elnöklété alatt következőleg alakítja meg: Haller Károly, Br. Huszár Ádám, Br. Bánffy Dezső, Dr. Grósz, Dr. Csiky Victor, Moricz István, Tompa János, Tauffer Ferencz, Zimmermann, Lichtenegger Ignác és Ritter. Demjén László idegl. pñztárnoknak, Dobál Antal pedig ide. ügyvédnek választattak meg. A közgyűlés 1 óra előtt végződött.

— **A lövölde pecsétje** egy tölgy koszu, benne a megalakulás éve s e felirat: „A kolozsvári polgári lövész-egylet”. Az alapszabályokból megemlíthetjük, hogy az egyletnek háromféle tagjai lesznek részvényesek, lövészek és tiszteletbeliek. A lövészidény tart tavaszkezdetétől egész ősz végéig, minden lövésztag 2 frt. beíratási díj mellett évi járulékot fizet, s midőn a sor reá jön, 2 frt. jutalom díjt tűz ki; végül, hogy közgyűlés csak egy tartatik, ha legalább 100 részvényt képviselő 25 tag jelenik meg a hirdetett közgyűlésre.

— **A kolozs-monostori serfűződét** tegnap nagy veszély fenyegette, még egészen tudva nem levő ok következtében az aszáló rácson a csira meggyúlt, s a tűz oly nagy mérvet öltött, hogy a felette levő, de csíránt nem tartalmazó szarító rácson is fejl emelkedett a láng, s az ide vezető ajtó már csaknem egészen leégett; a nagy hőmérsék következtében már a csírázó kamarák

ablakai is kezdettek pattogni, honnan a munkások ezen ok s a füst miatt kénytelenek voltak kivonulni: midőn a veszély a tetőfokán a kolozs-monostori gazd. tanintézet önkéntes tűzoltó-egylete a helyszínére érkezve, a szivattyu gyors és erőlyes működésbe hozatala által a szelelő ablak igénybe vétele mellett, a csaknem hozzá férhetlen vésznek véget vetett; ellenkező esetben a leghihetőbb, hogy a lángok martaléka lett volna. Csak ilyenkor lehet látni, hogy minő szolgálatot tesz egy jól szervezett tűzoltó-egylet a gyors és tapintatos eljárással, midőn ez eset alkal-mával is több tízezerre menő nemzeti tőkét mentett meg a megsemmisülettől.

— **A borszéki fűrdőbizottmány** közelebb tartott ülésében — egyebek mellett — elhatározott, hogy a Cseh Károly tr. által — megbízás folytán — szerkesztett „Borszék” monographiaja magyar, német, francia és angol nyelveken még a bécsi világkiállítás megnyitása előtt kiadás-sék; hogy a Borszék és környékének 62 külön pontról fölvett — minden egyes tárgy vagy pont 4 példányban, tehát összesen 248 példányban — fényképeiből egy példány 4 aranyos keretbe foglaltatva a világkiállításra, mint kiállítandó, egy példány 2—3 albumban, mint elarusítandó küldessék Bécsbe föl; a máskét példányból az érdekesebb képek csoportosíttassanak 2 részbe, s mindenik részből két diszes album föltétlvén be, az egyik rész 100 üveg borvizzel a király és királynő ő felségeiknek; a másik pedig szintén 100 üveg borviz kíséretében Gizella főhercegnőnek menyegzői ajándékolni nyujtassék.

— **Az erdély-román vasuti csatlakozások** ügyében hozott azon hirt, hogy a romániai kamara márc. 4-ki ülésében azon osztálymagyar (!) külügyérséggel kötött miniszteri egyezményt, melyben a Bodza, Vulkán, Ojtoz-szorosokon s Vercserován és a tömösi szoroson át voltak kikötve, 49 szavazattal 45 ellen elvetette: a közelebbi tudósítások megerősítik. Azzal indokolják némelyek a kamra ezen eljárását, hogy mindezen összeköttetést csupán stratégiai szempontokból és stratégiai czélokra (megrohanásra) tervezetteknek tekintik — holott jól tudhatnák, hogy a bécsi uraknak mai napság minden erejüket igénybe veszi önfentartásuk. Jól tudhatnák, hogy hódítási czélokra Magyarország sem engedné magát felhasználtni s elvégre is a kereskedelemnek, mint bármely más mozgó tehernek a határszéli hegységek közt csakis azon az uton lehet járnia, melyet a természet kijelölt. A román kamara, mondják, egyik későbbi ülésében a fogsány-marafesti közötti vonalt jelölté ki egyetlen elfogadható összeköttetési pont gyanánt. Ez is jobb a semminél. De nagyon kevés Magyarország részére is, Románia részére pedig, mely Nyugateurópától bizonyára nem fog erővel elzárkozni, ez egy vonal természetesen még sokkal kevesebb s kevésbé kielégítő volna. Ohajtjuk tehát, hogy eme nemzetközi viszonyok mielőbb a kölcsönös érdekek alapján oldassanak meg — mellözve egyesek téves nézeteit vagy vágyait. „N.”

— **Színházi játérend.** Mártius 23-tól April 1-ig 24. „Faust” opera 5 felv. Gerecsné M. L. assz. és Fekter Ferencs utolsó fölépte. 25. „A nő uralom” Szigligeti száz aranyos vigjátéka. 26. „A betyár kendője” népszimű 4 felv. Irtá Abonyi Lajos először. 27. „Mari egy anya a népből.” Népdrama 5 felvonás. A czimszerepben Némethi Imával. 28. „Fortunio dala” operette 1 felv. és „Már alszik” vigj. 1 felv. 29. „Lear király” Trag. 5 felv. Irtá Schaksperre fordította Vörösmarti Mihály. 30. „Egy nő ki az ablakon kiugrik.” Vigjáték népdalokkal és tánczczal 2 felv. Scribe után magyar színe alkalmazta Somolki 31. „A három csőrű kacsa”. operett 3 felvonásban.

— **Költői licentia.** Egy amerikai költő a harmatot a hold izzadságának nevezi.

— **Két ezer leányiskola** van Kelet-Indiában 50 ezer tanonczczal; s ez nem is sok, mert területe Európának két harmadát teszi.

Nemzeti színház.

Szombaton, mártius 22-én itt először „A nők iskolája” 5 felv. és „A nők iskolájának bírálat” 1 felv. vigjáték, mindkettőt irtá Moliere, fordította Szász Károly

Mindeknek előtt megjegyeztetik, miszerint az estét az első vigjáték 5 felvonásával teljesen betöltvén a második vigjátéknak egy nagy intermezzo után történt, színrehozatala felesleges volt. Ez tulajdonkép nem is vigjáték, hanem inscenizozott bírálat, mely nem annyira a nők iskoláját mint az akkori társadalmat bírálja, fölmutatja, van egy piperézett tulilemes delnő, egy üres koponyájú marquis, egy irigy poeta mint karikaturai alakok, ezzel Molier az akkori társadalomban fölmerülő kezdett éretlen és szakismeretlen bírálatok bosszantásaiért magának a társadalomnak adta vissza a tromfot, tehát alkalmi érdekekkel bíró és elévült.

Az első illetőleg, mely correct, szépen kidolgozott és maradáno vigjáték, de melynek lehetett volna czime a vén szerelmes épen ugy,

mint a nők iskolája, szerkezetét, alakjait és nyelvezetét tekintvén, arról elismeréssel és kalapot emelve kell szólnunk, minthogy a szerelem csak a fiatal korban szenvedély, de az öregségbe hajló korban már gyengesség, itt ezen gyengesség van mesterileg neveltségessé téve; nem annyira a mese, a bonyodalom, mint az alapeszmének hü és következetes kereszttütele fénypompja a darabnak.

Arnolphe vén szerelmet Mátra i és Agust az együgyűség ártatlan neveltjét Eichner Anna művészi fölfogással és szépen személyesítették. Ezek valódi karakter szerepek, lényeges tényezői a műnek. Horace Agues kedvesse kissé halványabb alak, de melyet Halmi sajátos könnyűségével és tiszta declamációjával szépen személyesített. Nem mondhatjuk el sem a könnyűséget, sem a tiszta, declamáció a Dezső (Chrysalde) játékaról, holott a szép és erőteljes nyelvezetnek, melynél elismerünk kell a fordító érdemét is, egyellen szótágat is veszíteni kár volt.

Közönség annyira örvendetes szép számban jelent meg, hogy a helyiségek majd csaknem zsúfolásig telve voltak.

Vasárnap, mart. 23-án „A csikós”, Szigligetinek jeles, de sokat koplatott népsziműve adott. Az előadás sikerültnek jelendő, Dékány Róza népdalai megtették a hatást. Kendi (a csikós), Berényi (a bojtár) Réthi és Füredi egykor force szerepeiket, sok elevenességgel és markirozott élethűséggel személyesítették, de a publicum ezuttal hiányzott, a zárt-székek csaknem üresek valának.

A „Kol. Közlöny” eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten marc. 24-én d. e. 11 óra — p.

Érk. Kolozsvárra marc. 24-én 11 ó. d. e. 13 p.

Tisza kéri a pénzügyminisztert a leszámitoló bank ügyében, szándékozik-e az osztrák pénzügyminiszter által Magyarország érdekei ellen elfoglalt ellenséges állásáért az országnak elégtételt szolgáltatni? — figyelmezteti a jobboldalt a kiegyezkedés ezen káros gyümölcsére.

Deák Ferencz kijelenté, hogy a miniszterek ez ügyben rendeltettek ő felségéhez. A jobboldal ellen való fenyegetést indokolatlan-nak látja, midőn még az ügy állása nincs tudva; maga is erőlyes fellépést javalt annak idejében.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 március 10-11.

A magyar keleti vasut menetrendjét március 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szobent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskoci a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvárt és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskoci fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönné is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Árszabály 30 font szabadpodgyászzsal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számíttatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mftld egészbe számíttatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további partfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárt, március 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.

gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

A
DEUTSCHE ZEITUNG
301 számában, melléklet 5 oldal, 1872
november 1-jén következő figyelemre méltó
cikket hoz:
WILHELM FERENCZ,
vértisztító-theája.

Sok hang fekszik előttünk ezen ismeretes
gyógyszer felől, s az olvasók tájékozása végett
közlünk itt azok közül néhányat: dr. Rust nyil-
vános gyűlésen mondá e szerről: A Wilhelm-
féle vértisztító thea megérdemli a népszer-
nevet, mert évenként ezer meg ezer példát
nyújt szerencsés hatásáról csúszos és kösz-
vényes bajknál, oly szer, a melyhez gazdag
és szegény folyamodik s tőle segílyt vár; egy
szer, a melyet a legtekintélyesebb orvosok
meggyőződésből ajánlanak. Dr. Röder így ír a
„Medicinische Wochenschrift”-ben: A Wil-
helm-féle vértisztító-thea egy gyógytani tör-
vények szerint különösen sikerült vegyítése
oly növény-anyagoknak, a melyek különös
befolyást gyakorolnak a bőr nedves részére, a
melyekben a bőr ruganyossága s atmoszférája
közti létező zavar következtében fájdalom nyil-
vánul s néha elviselhetlenné válik. Udvari ta-
nácsos és tanár Oppolzer azt mondja egy
csúszos beteg ágyánál: Wilhelm vértisztító-
theája közelebb figyelmet érdemel, mert
sok beteg a kinek használatát megenged-
tem, hatását nagyon dicsérte.

674 3—3
Hamisítástól és csalódástól óvás.
A megvételnél figyeljen a t. cz. közönség
örvényes védőbélyegemre és czégemre, a mely
minden pakét külső oldalán látható, hogy ha-
misítvány által meg ne csalattassék.
A valódi Wilhelm-féle csúsz- és kösz-
vény ellenes vértisztító-thea csak Wilhelm
első nemzeti köz- és köztisztító-theája gyá-
rából Neunkirchenben, Bécs mellett, vagy a
lapokban kijelölt raktárakból kapható.
Egy 8 adagra osztott pakét, orvosi uta-
sítás szerint készíve, használati utasítással
többféle nyelven 1 frt. csomagolás és belyegért
10 krajczár.
A közönség kényelme végett kapható
még Wilhelm csúsz- és köztisztító-theája.
Köszösvárt: Binder Károly a sz.-három-
sághoz címzett gyógyszerárba.
Beszterczen: Dietrich és Fleischernél.
Gy.-Fehérvárt: Bró M.-nál.
Brassóban: Jekelius A.-nál.
M.-Vásárhelyt: Bucher Miksánál.
N.-Bányán: Haracek J.-nél.
N.-Sajon: Milde A. orvosnál.
Budán: Wlassek Ed. gyógyszerészénél.
Pesten: Török J.
N.-Szébenben: Thalmayer és társánál.
Sz.-Régenben: Leonhardt S. és J.-nél.
Sögesvárt: Teutsch J. B.-nél.
Figyelmeztetés.
Megóvás végett csalásoktól kerülni arra
ügyelni, hogy Wilhelm csúsz- és köztisztító-
ellenes vértisztító-theája minden ragályos
név vonásom vörös színben látható legyen.

Az osztrák
Industrial-bank
(ezelőtt Fürst Ede bankháza)
Bécs, Istvánér 1 sz.
november 6-tól kezdve

pénztárjegyeket
bocsát ki
100, 500, 1000, 5000 forintos részle-
tekben 5%, 5 1/2 %, 6 %, 6 1/2 % ka-
mat mellett 8 napi, 14 napi, 30 napi, 60
napi felmondással.
A forgalomban levő, fel nem mondott
pénztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a
magasabb kamatot élvezik. A kamatok a
felmondásnál mindjárt előre felvehetőek,
a tőke visszafizetése az osztrák-magyar
birodalom minden fővárosára utalványoz-
ható.
Az igazgató-tanács.
(Utánnymot nem díjaztatik.)
741 7—8
751 3—3

A világiállítás tartama ideje
alatt Bécsbe, Neustiftgasse (am Neu-
bau) Nro. 13, II. emeletben három
szoba bérbe kiadó, a feltételek iránt
értekezhetni, Kolozsvárt b.-magyarut-
czában 39. sz. alatti háznál Ruzsitska
Péternének, a bejelentések csak e folyó
hó 31-ig fogadtatnak el.

749 11—30
A bécsi
Commissions-Bank
váltóirodája
Schottenring Nr. 18
vételjegyeket
bocsát ki

alább feljegyzett sorsjegy csoportokra, s ez összeállítások már azért is a lege-
lőnyösebbek közé számíthatók, mert egy ily vételjegy minden tulajdonosának alka-
lom van nyújtva, minden fő- és mellék-nyereményt egyedül megnyerhetni, s ezen-
kívül 30 frank arany és 10 frt. bj. kamatélvezetben részesül.
A csoport (évenként 16 huzás.)
Havi részlet 10 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő 4
sorsjegyet kap:
1 5%-kos 1860-ki 100 frtos államsorsjegy, főnyeremény 300,000 frt. a
kihuzott sorozatos jegyet 400 frton visszaváltjuk.
1 3% kos 400 frankos török cs. sorsjegy, főnyeremény 600,000 frank,
300,000 frank aranyban.
1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tal-
lér levonás nélkül.
1 Innsbrucki (tirol) sorsjegy, főnyeremény 30,000 forint.
B. csoport (évenként 13 huzás.)
Havi részlet 6 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő sors-
jegyeket kap:
1 3%-kos török cs. 400 frankos államsorsjegy, főnyeremény 600,000,
300,000 frank aranyban.
1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tal-
lér minden levonás nélkül.
Szász-meiningeni sorsjegy, főnyeremény 45,000, 15,000 délnémet ért.
Továbbá vételjegyek ötöd 60-ki 5 %-kos államsorsjegyekre, havi
részlet 6 frt.
Továbbá vételjegyek egész 1864-ki sorsjegyekre, havi részlet 10 frt.
Továbbá vételjegyek fél 1864-ki államsorsjegyekre, havi részlet 4 frt.
Továbbá vételjegyek fél magyar-sorsjegyekre, havi részlet 3 frt.
Továbbá vételjegyek braunschweigi 20 talléros sorsjegyekre, havi rész-
let 2 frt.
Továbbá vételjegyek Innsbrucki sorsjegyekre, havi részlet 2 frt.
A tőzsde-iroda átvész ezen kívül, valamint a bécsi commissions-bank váltóiro-
dája is minden, bármi nevet viselő bank-, váltó- és tőzsde-üzletet.
Látványt, valamint hitellevelek Európa és Amerika minden nagy piacaira a
legjuttányosabban állíttatnak ki.
Megrendelések az itteni piacról és a vidékről igen gyorsan, szilárdul és pontos-
san teljesíttetnek, s a tőzsde-iroda által vásárolt értékpapírokra, és váltókra, a pénz-
piacz időnkénti állásához képest a legjuttányosabb feltételek mellett adatik kölcsön.
Az üzleti helyiségek naponta reggel 9-őtől este 6 óráig maradnak nyitva.
Videki megrendelések pontosan és utánvót
mellett is eszközöltenek. Nyeremény lajstromok minden huzás után ingyen és bér-
mentesen küldetnek meg.

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)
gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa dr O Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.
E pillanatban 1000-nél több beteg van kezelése alatt.
661 37—*

Tehenek, örüljete!
Amerikában rövid idő óta egy igen fontos mezőgazdasági föl-
fedezés történt, s nekem ottani összeköttetésekkel fogva sikerült e ki-
rádón nováczió cikkei.
a cs. kir. osztrák birodalom részére raktárt
kaphatni. Ez az
amerikai szabad. tehénfejő gép.
A következő előnyök minden fogalmat felülmúlunk:
1. E készülék használatával a tehén minden emberi segílyt, s
az odallisztatás oly egyszerű, hogy azt még gyermek is végrehaj-
thatja.
2. Az őnfőző a tehénre jótékonyan hat, minél következtében ez a tejet
utána bocsátja, s négy perc alatt az utolsó csupig meg van fejez-
ve; míg előttem a kézzel való fejés a tehénre nagyon kénye-
metlen, sőt sokszor károsnak is bizonyult, mert gyakran megtörté-
nik, hogy a tehén a fejés alatt kinyg vagy a tejet nem bocsátja,
míg annak bizonyítékai, hogy az állat kellemetlen előérzelmeknek
van kitéve.
3. Ha a tehén beteges vagy túlsó dagadt, a gép nélkülözhetetlen,
mert a kézzel való fejés csak fokozza a bajt, s ha nem fejezőnk
elvez a tejet.
E készülék rendkívül gyors elterjedése s gazdaságos és ma-
jországtudományok által — kik a gépet használták — kiállított szá-
m-alan bizonyítékok már elég biztosságot nyújtanak az eredményekért.
E gép a legfinomabb ezüstből van készítve,
s ára pontos utasítással együtt 6 frt. 50 kr.
Kapható az egyedüli ártárban
Friedmann A.-nál,
Bécs, Praterstrasse Nr. 26.
Övös. Rövid idő óta azt veszem észre, hogy más,
nem igen ismeretes czégek az én metszvényeimet és
hirdetményeimet használják, hogy a t. cz. közönséget tév-
útra vezessék. Ezen tehénfejő gép egyes egyedül és
valódi — ezüstből — csak nálam kapható; minden
más hirdettettek utánzóttak, rozszak és hamisak.
722 14—25

Legnagyobb nyereményi valószínűség
260 huzásra
ezek közül
13 főnyeremény 300 000 forintos,
2 „ 280 000 „
2 „ 250 000 „
7 „ 220 000 „
8 „ 200 000 „
5 „ 150 000 „
2 „ 110 000 „
és más számos 100,000, 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 frtos stb. nyereményre játsza-
hatni egy részletejeggyel
játéktársulatunk A. csoportozata
által, 19 résztvevő közt, 25 évnegyedes 7 frt. részletfizetéssel.
Ezen kedvelt csoportozat magában foglalja
az Ausztriában létező összes állam- és magán-kölcsön-
sorsjegyeket
melyek árfolyam szerinti eladásából befolyó összeg a résztvevők közt teljes befizetés után
egyenlően felosztatik. A törvényes belyeg-illeték ezen okmányért egyszer-mindenkorra 1 frt.
30 krajczár. Mindjárt az első évnegyedes 7 frt. részlet befizetésével játszani
a következő sorshuzásokra:
Hitel-sorsjegyekre,
april 1-én, a Rudolf-sorsjegyekre ugyan azon napon, az 1864-ki sorsjegyekre april 15-én,
a Keglevich-sorsjegyekre május 1-én stb.
A legközelebbi huzásokra
ajánljuk játéktársulatunkat
20 drb. hitelsorsjegyre, negyedéves részletekben 13 frtjával, vagy havi részletek-
ben 10 frtjával, belyeg 2 frt 55 kr. Huzás april 1-én, főnyertes 200,000 frt.
20 drb. töröksorsjegyre, havi részletekben 5 frtjával, belyeg 99 kr. Huzás april
1-én, főnyertes 600,000 frank.
20 drb. 100 frtos 1864-ki sorsjegyre, negyedéves részletekben 9 frtjával vagy
havi részletekben 8 frtjával, belyeg 2 frt 55 kr.
20 drb. 50 frtos 1864-ki sorsjegyre, negyedéves részletekben 5 frt vagy havi
részletekben 4 frt, belyeg 99 kr. Huzás april 15-én, főnyertes 220,000 frt.
Részletleveleket
egyes sorsjegyekre és tetszés szerinti sorsjegy csoportolatokra, hol azelőtt részletbefizetés-
től kezdve egész egyedül minden nyereményre játszhatni, eladunk negyedéves és havi rész-
letekben a legelőnyösebb feltételek s a legelőnyösebb összeállítás mellett.
Az osztr. iparbank váltóirodája, előbb Fürst Ede,
Bécs, Stefansplatz Nr. 2.
(Utánnymot nem díjaztatik.)
746 8—8

Hirdetmény.
Aiólirt tisztelettel jelenti a. n. é. közönségnek, hogy b.-középutczában
a „Kisegítő pénztár-egylet” melletti földszinti
bútorraktárát
a legiztelesebb és legnagyobb választékú bútorakkal ujjonan beren-
dezte s ezek nálla a legjuttányosabb árban és felelősség mellett kaphatók.
Kaphatók továbbá alóliirt gyárában épületekhez szükségelt készletek u. m.
padozatok, tölgyfa kockák padozathoz, több százra menő kész ajtók,
ablakrákák, táblák sat. s mind ezek tökéletesen jól kiszaradt ép
anyagból elkészítve.
Ajánlja továbbá Hunyadmegyében Zsobok határan felfedezett nagyválasztékú s
bár mely nagyságu kőablait melyek felülmulják ugy szilárdsá-
gukra, mint szépségükre a külföldi márványablakát.
Elvállal továbbá szakmájába vágó mindenféle megrendeléseket,
melyek gyors és felelősség melletti pontos teljesítésére magát kötelezi.
Bizván a nagy érdemközönség eddigi kegyes pártfogásában s ajánlvá magam
óvábbra is.
Haller Ferencz,
asztalos mester.
752 5—10

Demjén László
m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvárt megjelent
és általa minden könyvkereskedésben kapható:
Kolozsvár története.
Oklevéltárral. (1. Ös. és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)
Irta Jakab Elek,
Ára 10 frt. (327)
E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajá-
lani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város és
munka kiadásával magának maradó emléket emelt. Siessen tehát a város értelmes
t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteti, hogy a nagyszorgalmu és
szakitudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb
része az ujjabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első
kötetet, az bizonyára érdeklő fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását
minden áron megszerezze magának.

Szekely oklevéltár.
Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
szerkesztette
Szabó Károly.
I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.